Lietas arhīva Nr. A42-01351-23/28
ECLI:LV:ADRJRIT:2023:0927.A420135123.9.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2023.gada 27.septembrī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Kristīne Kalvāne,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ (*/pers. A/*), /pers. B/ (*/pers. B/*), /pers. C/ (*/pers. C/*) un /pers. D/ (*/pers. D/*) pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējiem tiktu piešķirta termiņuzturēšanās atļauja Latvijas Republikā.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) Uzturēšanas atļauju nodaļas 2017.gada 12.oktobra lēmumu Nr.16651 Krievijas Federācijas (turpmāk – Krievija) pilsonim pieteicējam /pers. A/ piešķirtas uzturēšanās tiesības Latvijas Republikā (turpmāk – Latvijā) līdz 2022.gada 26.oktobrim, pamatojoties uz Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 29.punktu.

Ar Pārvaldes 2017.gada 12.oktobra lēmumiem Nr.16657, Nr.16659 un Nr.16660 pieteicēja laulātajai /pers. B/ un viņu nepilngadīgajiem bērniem, Krievijas pilsoņiem, piešķirtas uzturēšanās tiesības Latvijā līdz 2022.gada 26.oktobrim, pamatojoties uz Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 29.punktu un 23.panta ceturto daļu.

[2] Pieteicēji 2022.gada 23.augustā iesniedza pārvaldē dokumentus atkārtotai termiņuzturēšanās atļaujas saņemšanai saistībā ar Latvijā iegādāto nekustamo īpašumu.

Ar Pārvaldes 2022.gada 26.septembra lēmumiem Nr.16511/2022, Nr.16514/2022, Nr.16513/2022 un Nr.16512/2022 pagarināts pieteicēju lietas izskatīšanas termiņš līdz 2022.gada 23.decembrim. Ar Pārvaldes 2022.gada 23.decembra lēmumiem Nr.22443/2022, Nr.22483/2022, Nr.22486/2022 un Nr.22487/2022 (turpmāk – sākotnējie lēmumi) pieteicējiem atteikts izsniegt termiņuzturēšanās atļaujas. Pieteicēji sākotnējos lēmumus apstrīdēja.

Ar Pārvaldes 2023.gada 14.februāra lēmumu Nr.527/2023 (turpmāk – Lēmums) pieteicējam /pers. A/ atteikts izsniegt uzturēšanās atļauju. Lēmums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] 2022.gada 24.septembrī stājās spēkā grozījumi Imigrācijas likumā, papildinot to ar 23.[1]panta pirmo daļu, kas paredz, ka Krievijas pilsoņiem ir tiesības pieprasīt termiņuzturēšanās atļauju tikai šā likuma 23.panta trešajā, sestajā un septītajā daļā un šajā pantā minētajos gadījumos.

Imigrācijas likuma 23.[1]pants neparedz Krievijas pilsoņiem piešķirt termiņuzturēšanās atļauju saskaņā ar Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 29.punktu. Ar grozījumiem tiek apturēta termiņuzturēšanās atļauju pagarināšanas iespēja Krievijas pilsoņiem, kas bija to saņēmuši iepriekš, pamatojoties uz veiktajām investīcijām vai iegādāto nekustamo īpašumu Latvijā. Tā kā pieteicējs neatbilst nevienam no Imigrācijas likuma 23.[1]panta pirmajā vai otrajā daļā ietvertajiem nosacījumiem, viņam nav izsniedzama termiņuzturēšanās atļauja Latvijā.

[2.2] Lai gan dienā, kad iesniegti dokumenti termiņuzturēšanās atļaujas pieprasīšanai, proti, 2022.gada 23.augustā, vēl nebija stājušies spēkā grozījumi Imigrācijas likuma 23.[1]pantā, pieteicējam nevarēja rasties tiesiskā paļāvība, ka termiņuzturēšanās atļauja tiks piešķirta.

[2.3] Uz pieteicēju nav attiecināms Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 59.punkts, jo viņš ir pieprasījis termiņuzturēšanās atļauju saskaņā ar Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 29.punktu, nevis 24.panta pirmās daļas 8.punktu un ceturto daļu vai pārejas noteikumu 54. un 55.punktu. Līdz ar to Pārvaldei bija pienākums izskatīt pieteicēja dokumentus atbilstoši Imigrācijas likuma 23.[1]panta nosacījumiem.

[2.4] Nav pamatots pieteicēja uzskats, ka Pārvalde ir nepamatoti pagarinājusi lietas izskatīšanas termiņu. Lēmums par termiņa pagarināšanu lietas izskatīšanai tika pieņemts, pamatojoties uz Valsts drošības dienesta lūgumu. Pārvalde bez Valsts drošības dienesta atzinuma nav tiesīga lemt par termiņuzturēšanās atļauju izsniegšanu. Līdz ar to termiņš tika pagarināts, lai iegūtu visu nepieciešamo informāciju lēmuma pieņemšanai. Ievērojot Valsts drošības iestāžu likuma 5.panta septītajā daļā noteikto aizliegumu iejaukties kompetentās valsts iestādes darbā, Pārvalde nevar ietekmēt to, cik ātri no kompetentās valsts iestādes var tikt saņemta informācija.

[2.5] Saskaņā ar Deklarācijas par to personu cilvēktiesībām, kas nav tās valsts pilsoņi, kuras teritorijā tie dzīvo 4.pantu, ārzemniekam ir jāievēro tās valsts likumi, kurā viņš dzīvo vai atrodas. Ikviena valsts ir tiesīga veidot savām nacionālajām interesēm atbilstošu imigrācijas politiku. Šāda kontrole tiek īstenota, cita starpā, ar uzturēšanās atļauju izsniegšanu.

[2.6] Konstatējot Imigrācijas likuma 23.[1]panta pirmajā daļā noteiktos apstākļus, Pārvaldei ir jāizdod obligātais administratīvais akts – atteikums izsniegt pieteicējam termiņuzturēšanās atļauju. Ņemot vērā, ka likumdevējs ir paredzējis šādu apstākļu iestāšanās iespējamību, pieteicēja lietas apstākļi nav netipiski, līdz ar to Pārvaldei nav pamata atkāpties no likumā noteiktā regulējuma.

[3] Ņemot vērā, ka pieteicējam, kas ir galvenais iesniedzējs lietā, atteikts piešķirt uzturēšanās atļauju, ar Pārvaldes 2023.gada 14.februāra lēmumu Nr.528/2023 pieteicēja laulātajai atteikts izsniegt uzturēšanās atļauju, bet ar lēmumu Nr.529/2023 uzturēšanās atļauju atteikts izsniegt pieteicēja nepilngadīgajiem bērniem.

[4] Pieteicēji iesniedza tiesā pieteikumu par termiņuzturēšanās atļaujas izsniegšanu. Pieteikumā norādīts turpmāk minētais.

[4.1] Pieteicēju dokumenti termiņuzturēšanās atļaujas atkārtotai saņemšanai Pārvaldē saņemti pirms 2022.gada 24.septembra, kad spēkā stājās grozījumi Imigrācijas likumā, pamatojoties uz kuriem tika pieņemti Lēmumi. Pieteicēji uzskata, ka Pārvaldei bija jāpiemēro Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 29.punkts, kas bija spēkā līdz 2022.gada 24.septembrim, ņemot vērā Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 59.punktu. Tas ir lietderīgākais un taisnīgākais risinājums attiecībā pret pieteicējiem.

[4.2] No Imigrācijas likuma izslēgtais pārejas noteikumu 54.punkts noteica, ka Krievijas un Baltkrievijas Republikas pilsoņiem uz laiku līdz 2023.gada 30.jūnijam tiek apturēta pirmreizējo termiņuzturēšanās atļauju izsniegšana saskaņā ar šā likuma 23.panta pirmajā daļā noteikto. Savukārt izslēgtais pārejas noteikumu 55.punkta 3.punkts noteica, ka šā likuma pārejas noteikumu 54.punkta izpratnē pirmreizējā termiņuzturēšanās atļauja ir termiņuzturēšanās atļauja, kuru ārzemnieks pieprasa atkārtoti, pamatojoties uz šā likuma 23.panta pirmās daļas 28., 29. vai 30.punktā noteikto, bet ir mainījies investīciju objekts. No minētā izriet, ka Krievijas pilsoņiem, kuriem investīciju objekts nebija mainījies, bija tiesības atkāroti pieprasīt uzturēšanās atļaujas, pamatojoties uz Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 28., 29. vai 30.punktu. Iesniegtie dokumenti, kas saņemti pārvaldē pirms grozījumu spēkā stāšanās Imigrācijas likuma 24.panta pirmās daļas 8.punktā un ceturtajā daļā, kā arī pirms pārejas noteikumu 54. un 55.punkta izslēgšanas, izskata atbilstoši Imigrācijas likuma noteikumiem, kas bija spēkā 2022.gada 29.jūnijā.

Ņemot vērā, ka pieteicēja investīciju objekts nav mainījies, pieteicējam ir tiesības iegūt termiņuzturēšanās atļauju, pamatojoties uz Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 29.punktu, piemērojot pārejas noteikumu 59.punktu, kas stājas spēkā 2022.gada 24.septembrī.

Imigrācijas likuma 23.panta pirmajā daļā noteiktais, ka termiņuzturēšanās atļauju šajā likumā noteiktajā kārtībā ārzemniekam ir tiesības pieprasīt, ir saprotams tā, ka ir tiesības pieprasīt gan pirmreizējās, gan atkārtotās termiņuzturēšanās atļauju. Minētais bija par pamatu pieņemt Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 54. un 55.punktu.

[4.3] Pārvalde tulkojusi tiesību normas, izmantojot tikai gramatisko interpretācijas metodi, minētais ir novedis pie prettiesiska rezultāta. Pārvalde nav vērtējusi to, kāpēc tiesību normai ir atpakaļejošs spēks, vien atsaucoties uz vairākiem spriedumiem bez skaidrojama, kā tie attiecas uz izskatāmo lietu. Nav sniegts skaidrojums, kādēļ lietā ir piemērojams tieši Imigrācijas likuma 23.[1] pants. Izskatāmajā lietā ir jādod priekšroka vēsturiskajai interpretācijas metodei, ar kuru ir sasniedzams lietderīgākais un taisnīgākais rezultāts.

[4.4] Imigrācijas likuma 23.[1]pants ir vērsts uz priekšu, un jaunās stingrās prasības ir attiecināmas uz tiem Krievijas pilsoņiem, kuri uzturēšanās atļaujas pieprasīja pēc Imigrācijas likuma 23.[1]panta grozījumu spēkā stāšanās, nerevidējot tās tiesības, kuras pastāvēja pirms tiesību normas spēkā stāšanās. Imigrācijas likuma 23.[1]pants paredz pieteicējiem nelabvēlīgākas sekas, taču pārejas noteikumu 59.punktā likumdevējs ir paredzējis rīcību attiecībā uz personām, kuras dokumentus ir iesniegušas līdz grozījumu spēkā stāšanās dienai. Ievērojot minēto, Imigrācijas likuma 23.[1]pantam nav atpakaļejoša spēka.

[4.5] Lēmumos nav norādīts, ka no kompetentās iestādes būtu saņemta informācija, kas būtu par pamatu atteikt uzturēšanās atļauju izsniegšanu, līdz ar to ir pamats uzskatīt, ka tādas informācijas nav.

[4.6] Nav loģiska izskaidrojuma lēmumam pagarināt termiņu pieteicēju lietu izskatīšanai, kas tika pieņemts pēc grozījumu spēkā stāšanās, uz kā pamata tika pieņemti pārsūdzētie lēmumi. Apstrīdēšanas iesniegumā šis arguments tika norādīts saistībā ar to, ka šāda Pārvaldes rīcība radīja pieteicējiem tiesisko paļāvību. Pieteicēji uzskata, ka viņu tiesiskā paļāvība ir aizsargājama attiecībā uz Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 29.punkta piemērošanu, kas bija spēkā līdz 2022.gada 24.septembrim.

Pieteicēji bija iesnieguši dokumentus iepriekšējās termiņuzturēšanās atļaujas derīguma termiņa laikā 2022.gada 23.augustā. Līdz ar to pieteicējiem bija tiesības paļauties uz to, ka lietas izskatīšanas laikā pieņemtais un spēkā stājies likums neietekmēs viņu tiesības. Turklāt, ja netiktu pagarināts termiņš lietu izskatīšanai, Pārvaldei līdz 2022.gada 23.septembrim būtu bijis jāpieņem lēmums.

[5] Pārvalde paskaidrojumā par pieteikumu norāda, ka tas nav pamatots. Pārvalde atsaucas uz lēmumos norādītajiem argumentiem un papildus norāda turpmāk minēto.

[5.1] Nav pamatots pieteicēju uzskats, ka pārvaldei bija jāpieņem galīgais lēmums pieteicēju lietā līdz 2022.gada 23.septembrim, proti, viena mēneša laikā.

Atbilstoši Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumu Nr.554 „Noteikumi par valstīm, kuru pilsoņiem, izsniedzot vīzu vai uzturēšanās atļauju, veic papildu pārbaudi" 2.punktā noteiktajam, pieteicēju dokumenti bija jānosūta kompetentajai valsts iestādei papildu pārbaudes veikšanai. 2022.gada 29.augustā pārvaldē saņemta Valsts drošības dienesta 2022.gada 29.augusta vēstule, ar kuru kompetentā valsts iestāde informējusi pārvaldi, ka pieteicēja lietas izskatīšanas termiņu nepieciešams pagarināt uz četriem mēnešiem, un viņam ir jāiesniedz papildu informācija. Pārvalde norāda, ka bez Valsts drošības dienesta atzinuma tā nav tiesīga lemt par termiņuzturēšanās atļaujas izsniegšanu, līdz ar to pieteicēju lietu izskatīšanas termiņš tika pagarināts.

[5.2] Pieteicējam nevarēja rasties paļāvība, ka termiņuzturēšanās atļauja noteikti tiks piešķirta, jo tikai pēc visu iesniegto dokumentu saņemšanas, pārvalde tos izvērtē un pieņem lēmumu. Tiesiskās paļāvības aizsardzības principa būtība ir, ka administratīvā akta adresāts var paļauties, ka administratīvais akts ir izdots pareizi, un, ka šis administratīvais akts netiks atcelts. Tāpat pieteicējs nevarēja paļauties, ka tiesību norma nekad netiks grozīta, un viņam nevarēja rasties tiesiskā paļāvība uz konkrētu tiesību saglabāšanu vai īstenošanu pēc 2022.gada 24.septembra.

[5.3] Nav konstatējams pieteicēju tiesību uz privāto dzīvi nesamērīgs ierobežojums, jo pieteicēji visi kopā iebraukuši Latvijā, visi dzīvojuši vienā mājsaimniecībā, un tieši tāpat – visiem ģimenes locekļiem kopā nav šķēršļu izceļot no Latvijas un turpināt dzīvi pilsonības valstī. It īpaši, ņemot vērā to, ka gan pieteicējs, gan viņa laulātā joprojām ir nodarbināti Krievijā.

[5.4] No pieteikuma neizriet pieteicēju cieša saikne ar Latviju. Pieteicēji dzīvo Latvijā kopš 2020.gada septembra, proti, aptuveni 2,5 gadus. Pieteicējiem izsniegtas vienīgi termiņuzturēšanās atļaujas. Tas nozīmē, ka pieteicējiem nebija pamata paļauties uz tiesībām pastāvīgi dzīvot Latvijā. Visbeidzot, atbilstoši anketā uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai norādītajam, /pers. A/, /pers. C/ un /pers. D/ neprot valsts valodu – latviešu valodu. Saskaņā ar /pers. A/ un viņa laulātās /pers. B/ anketā uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai norādīto, ne /pers. A/, ne /pers. B/ nestrādā Latvijā, bet joprojām ir pastāvīgi nodarbināti Krievijā. Pieteicēji pieteikumā nav norādījuši, ka Krievijā nepilngadīgajiem pieteicējiem nebūtu iespējams nodrošināt izglītību, vai abu bērnu emocionālais stāvoklis tiks iedragāts līdz tādam līmenim, ka tas būtiski pasliktinās viņu veselību.

Motīvu daļa

[6] Nav strīda par to, ka pieteicējam Latvijā pieder nekustamais īpašums un uz tā pamata viņa un viņa ģimenes locekļi ir saņēmuši termiņuzturēšanās atļaujas Latvijā.

Lietā ir noskaidrojams, vai pieteicējiem šobrīd ir tiesības saņemt termiņuzturēšanās atļauju Latvijā, pamatojoties uz to, ka pieteicējam Latvijā pieder nekustamais īpašums.

[7] Saskaņā ar Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 29.punktu termiņuzturēšanās atļauju šajā likumā noteiktajā kārtībā ārzemniekam ir tiesības pieprasīt uz laiku, kas nepārsniedz piecus gadus, ja viņš Rīgā, Jūrmalā, Ikšķiles vai Saulkrastu pilsētā vai Ādažu, Ķekavas, Mārupes, Olaines vai Salaspils novadā, vai Garkalnes, Ropažu, Saulkrastu, Stopiņu vai Tīnūžu pagastā ir iegādājies un viņam pieder viens funkcionāli saistīts nekustamais īpašums (izņemot gadījumu, kad nekustamais īpašums ir neapbūvēta zeme), kura vērtība ir vismaz 250 000 *euro*, vai ārpus minētajām administratīvajām teritorijām vai administratīvajā teritorijā ietilpstošajām teritoriālā iedalījuma vienībām – ne vairāk kā divi nekustamie īpašumi (izņemot gadījumu, kad nekustamais īpašums ir neapbūvēta zeme) un katrs no tiem ir viens funkcionāli saistīts nekustamais īpašums, kuru kopējā vērtība ir vismaz 250 000 *euro*, ja vienlaikus pastāv šī panta apakšpunktos minētie nosacījumi. Saskaņā ar Imigrācijas likuma 23.panta ceturto daļu šā panta pirmajā daļā minētajos gadījumos termiņuzturēšanās atļauju uz ārzemniekam izsniegtās uzturēšanās atļaujas termiņu ir tiesības pieprasīt arī ārzemnieka laulātajam, ārzemnieka vai viņa laulātā nepilngadīgajiem (arī aizbildnībā esošajiem) bērniem un aizgādnībā esošajām personām.

Atbilstoši Imigrācijas likuma 23.panta 7.[3] daļai ārzemniekam, kuram saskaņā ar šā panta pirmās daļas 29.punktu ir izsniegta vai bija izsniegta termiņuzturēšanās atļauja, ir tiesības atkārtoti pieprasīt termiņuzturēšanās atļauju, ja joprojām pastāv tās izsniegšanai nepieciešamie nosacījumi un viņš, atkārtoti saņemot termiņuzturēšanās atļauju, samaksā valsts budžetā 5000 *euro*. Ja atkārtotu termiņuzturēšanās atļauju pieprasa vēlāk nekā 90 dienu laikā pēc iepriekšējās termiņuzturēšanās atļaujas derīguma termiņa beigām vai mainās investīciju objekts, piemēro šā panta nosacījumus, kuri attiecas uz pirmreizējas termiņuzturēšanās atļaujas pieprasīšanu.

Saeima ir pieņēmusi 2022.gada 22.septembra likumu „Grozījumi Imigrācijas likumā". Ar šiem grozījumiem Imigrācijas likums papildināts ar 23.[1]pantu, kura pirmā daļa noteic, ka Krievijas pilsoņiem ir tiesības pieprasīt termiņuzturēšanās atļauju tikai šā likuma 23.panta trešajā, sestajā un septītajā daļā un šajā pantā minētajos gadījumos.

Likumprojekta anotācijā ir norādīts, ka ņemot vērā situācijas nopietnību, kā arī ņemot vērā ar Krievijas pilsoņu imigrāciju uz Latvijas Republiku saistītos neizbēgamos palielinātos riskus, nav pieļaujams, ka jau izsniegto termiņuzturēšanās atļauju pagarināšana tiek veikta ierastajā kārtībā. Likumprojekta pieņemšanas rezultātā Krievijas pilsoņi būs tiesīgi pieprasīt termiņuzturēšanās atļaujas tikai šā likuma 23.panta trešajā, sestajā un septītajā daļā un 23.[1] pantā minētajos gadījumos. Ar šiem grozījumiem tiek apturēta termiņuzturēšanās atļauju pagarināšanas iespēja Krievijas pilsoņiem, kas saņēmuši uzturēšanās atļauju, iegādājoties nekustamo īpašumu Latvijā (*13. Saeimas likumprojekta Nr.1617/Lp13 „Grozījumi Imigrācijas likumā" sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumu (anotāciju), pieejama Saeimas likumprojektu reģistrā, interneta vietnē www.saeima.lv*). Līdz ar to likumdevēja mērķis, iekļaujot Imigrācijas likumā 23.[1]panta pirmo daļu, ir skaidrs un nepārprotams, proti, liegt termiņuzturēšanās atļauju pagarināšanas iespēju tiem Krievijas pilsoņiem, kas iepriekš jau ir saņēmuši termiņuzturēšanās atļauju, iegādājoties nekustamo īpašumu Latvijā.

Ņemot vērā, ka pieteicējiem kā Krievijas pilsoņiem tika piešķirtas uzturēšanās tiesības Latvijā, pamatojoties uz Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 29.punktu un 23.panta ceturto daļu, proti, pamatojoties uz apstākli, ka pieteicējs ir iegādājies nekustamo īpašumu Latvijā, un to, ka pieteicēji atkārtoti pieprasa termiņuzturēšanās atļauju uz tā paša pamata, viņi pieder tam personu lokam, kuram likumdevējs ir nolēmis pēc Krievijas uzsāktā kara Ukrainā turpmāk liegt termiņuzturēšanās atļauju pagarināšanas iespēju.

Ņemot vērā minēto, tiesa konstatē, ka pieteicējiem kā Krievijas pilsoņiem no 2022.gada 24.septembra nav tiesību atkāroti pieprasīt uzturēšanās atļauju saistībā ar nekustamā īpašuma iegādi Latvijā.

[8] Pieteicēji uzskata, ka attiecībā uz viņiem ir piemērojams Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 59.punkts.

Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 59.punkts noteic ka, dokumentus, kas iesniegti kopā ar uzturēšanās atļaujas pieprasījumu un pārstāvniecībā vai Pārvaldē saņemti līdz dienai, kad stājas spēkā grozījumi par šā likuma 24.panta pirmās daļas 8.punkta un ceturtās daļas un pārejas noteikumu 54. un 55.punkta izslēgšanu, izskata atbilstoši šā likuma noteikumiem, kuri bija spēkā 2022.gada 29.jūnijā.

Tiesa konstatē, ka atbilstoši uzturēšanās atļaujas pieprasīšanas anketai, pieteicēji kā uzturēšanās iemeslu Latvijā ir norādījuši tieši Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 29.punktu un attiecīgi pieteicēja ģimenes locekļi papildu 23.panta ceturto daļu (*lietas 1.sējums 181.lapa, 215.lapa, 238.lapa un lietas 2.sējuma 2.lapa*). Līdz ar to pieteicēji nav vērsušies pārvaldē ar iesniegumiem, kas būtu izskatāmi, ņemot vērā Imigrācijas likuma 24.panta pirmās daļas 8.punktu un ceturto daļu vai pārejas noteikumu 54. un 55.punktu. Ievērojot minēto, uz pieteicējiem nav attiecināmi Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 59.punkta noteikumi.

Augstākā tiesa savā praksē ir norādījusi, ka parasti tiesiskajās attiecībās ir piemērojama tā materiālo tiesību norma, kas attiecīgajā brīdī ir spēkā. Ilgstošu vai secīgi laikā izkaisītu faktisko apstākļu gadījumā jaunā tiesību norma parasti piemērojama tiem apstākļiem, kas radušies pirms, bet turpinās pēc jaunās tiesību normas spēkā stāšanās. Normatīvajam aktam vai tā daļai var būt atpakaļejošs spēks, ja tas īpaši paredzēts likumā (*Senāta 2014.gada 20.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-498/2014 10.punkts.*).

Likumdevējs attiecībā uz Imigrācijas likuma 24.panta pirmās daļas 8.punktu un ceturto daļu, kā arī pārejas noteikumu 54. un 55.punkta piemērošanu ir iekļāvis pārejas noteikumus, paredzot, kad jāievēro tie likuma noteikumi, kuri bija spēkā 2022.gada 29.jūnijā, tātad ir īpaši paredzējis atrunu par atpakaļejošo spēku konkrētajām normām. Ņemot vērā minēto, likumdevējs ir izvērtējis pārejas noteikumu nepieciešamību un apzināti nav iekļāvis tādu regulējumu, kas atzītu, ka pieteicēju situācijā būtu piemērojams iepriekš spēkā esošais regulējums.

Attiecīgi šajā gadījumā ir jāpiemēro tās tiesību normas, kas bija spēkā pieteicēju iesnieguma izskatīšanas brīdī, tas ir, jāpiemēro Imigrācijas likums 2022.gada 24.septembra redakcijā.

[9] Pieteicēji atsaucas uz tiesiskās paļāvības principu, norādot, ka viņi bija iesnieguši dokumentus iepriekšējās termiņuzturēšanās atļaujas derīguma termiņa laikā, 2022.gada 23.augustā, līdz ar to pieteicējiem bija tiesības paļauties uz to, ka lietas izskatīšanas laikā pieņemtais un spēkā stājies likums neietekmēs viņu tiesības. Turklāt, ja netiktu pagarināts termiņš lietu izskatīšanai, pārvaldei līdz 2022.gada 23.septembrim būtu bijis jāpieņem lēmums.

Izskatāmajā gadījumā pieteicēji atsaucas uz tiesisko paļāvību, kas viņiem ir radusies saistībā ar tiesisko regulējumu, proti, pieteicēji uzskata, ka likuma grozījumi, kas bija stājušies spēkā pēc tam, kad pieteicēji bija iesnieguši iesniegumus termiņuzturēšanās atļaujas pieprasīšanai, uz viņiem nav attiecināmi. Turpmāk norādīto argumentu dēļ, šāds pieteicēju uzskats nav pamatots.

Visupirms norādāms, ka tiesiskās paļāvības princips citastarp noteic arī to, ka personas reiz iegūtās tiesības nevar pastāvēt neierobežoti ilgi, proti, šis princips nedod pamatu ticēt, ka reiz noteiktā tiesiskā situācija nekad nemainīsies (*Satversmes tiesas 2004.gada 25.oktobra sprieduma lietā Nr. 2004-03-01 9.3.punkts*). Likumdevējam ir pienākums sekot līdzi aktuālai situācijai, kādā konkrētā jomā un vajadzības gadījumā, izvērtējot valsts un sabiedrības intereses un vajadzības, grozīt iepriekš pieņemtās tiesību normas. Latvijas valsts nav izteikusi kādas noteiktas garantijas, ka tiesību normas jautājumā par termiņuzturēšanās atļauju pieprasīšanu nākotnē netiks grozītas vai papildinātas (*Senāta 2019.gada 10.maija sprieduma lietā Nr.SKA-52/2019, ECLI:LV:AT:2019:0510.A420148815.2.S, 7.punkts*). Ievērojot minēto, tiesa secina, ka pieteicēji nevarēja paļauties, ka termiņuzturēšanās atļaujas saņemšanas nosacījumi netiks grozīti, arī pēc dokumentu iesniegšanas uzturēšanas atļauju pieprasīšanai.

Saeima 2022.gada 22.septembrī pieņēma likumu „Grozījumi Imigrācijas likumā", kurā norādīts, ka tas stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā izsludināšanas. Latvijas Vēstnesī tas tika izsludināts 2022.gada 23.septembrī, līdz ar to grozījumi Imigrācijas likumā stājās spēkā 2022.gada 24.septembrī

(*publikācija pieejama: https://www.vestnesis.lv/op/2022/185A.2*). Šajā gadījumā likumdevējs nav noteicis pārejas noteikumus. Senāts savā praksē ir norādījis, ka parasti tiesiskajās attiecībās ir piemērojama tā materiālo tiesību norma, kas attiecīgajā brīdī ir spēkā. Ilgstošu vai secīgi laikā izkaisītu faktisko apstākļu gadījumā jaunā tiesību norma parasti piemērojama tiem apstākļiem, kas radušies pirms, bet turpinās pēc jaunās tiesību normas spēkā stāšanās. Normatīvajam aktam vai tā daļai var būt atpakaļejošs spēks, ja tas īpaši paredzēts likumā (*Senāta 2014.gada 20.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-498/2014 10.punkts*). Ja tiesiskam regulējuma nav noteikti pārejas noteikumi, tad ir piemērojams vispārējais princips par tiesību normas piemērojamību publiskajās tiesībās, proti, jāpieņem, ka tiesību normai ir tūlītējs spēks.

Iestādes lēmumiem ir jāatbilst tām tiesību normām, kas ir spēkā lēmumu pieņemšanas laikā, proti, pieteicēju iesniegumu izskatīšanu izskatīšanas, nevis saņemšanas brīdī. Līdz ar to pārvalde pamatoti attiecībā uz pieteicējiem bija piemērojusi Imigrācijas likumu 2022.gada 24.septembra redakcijā. Ņemot vērā minēto, pieteicēju atsaukšanās uz tiesiskās paļāvības principu nav pamatota.

Tiesiskā paļāvība ir konstatējama, ja personai ir bijis uz ko paļauties, proti, skaidrs un beznosacījuma apsolījums, ja privātpersona uz šo apsolījumu ir paļāvusies un ja privātpersonas paļāvība ir aizsardzības vērta (*Briede J. 10.panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 164.–170.lpp.*). Pieteicēji vēl nebija ieguvuši tiesības, uz kuru īstenošanu viņi varētu paļauties. Tāpat arī iestāde nebija pieteicējiem sniegusi apsolījumu, ka viņiem termiņuzturēšanās atļaujas tiks izsniegtas. Pieteicēju pārliecība par viņu tiesībām uz uzturēšanās atļaujas izsniegšanu varēja izrietēt no normatīvā regulējuma. Taču likumdevējs izšķīrās attiecīgo regulējumu grozīt, pēc būtības liedzot pieteicējiem tiesības uz termiņuzturēšanās atļauju iegūšanu saistībā ar nekustamā īpašuma iegādi. Likumdevējs nav ierobežots mainīt pastāvošo tiesisko regulējumu. Līdz ar to tas, ka pieteicēji pieteikumus termiņuzturēšanās atļauju pieprasīšanai bija iesnieguši pirms stājās spēkā grozījumi Imigrācijas likumā, nevarēja radīt pieteicējiem tiesisko paļāvību, ka termiņuzturēšanās atļaujas tiks izsniegtas.

Papildus tiesa norāda, ka pieteicēju gadījums nav netipisks un līdz ar to pārvaldei bija jāpieņem obligāts administratīvais akts, jo, pirmkārt, kā jau tiesa minēja iepriekš, pieteicēji nevarēja paļauties uz tiesību dzīvot Latvijā nodrošināšanu, jo bija beidzies termiņš, uz kādu izsniegta iepriekšējā uzturēšanās atļauja Latvijā, bet vēl nebija izsniegta atkārtota termiņuzturēšanās atļauja.

[10] Pieteicēji uzskata, ka Pārvaldei nebija amata pagarināt lietu izskatīšanas termiņu un šāda rīcība ir radījusi pieteicējiem nelabvēlīgas sekas.

Saskaņā ar Imigrācijas likuma 4.panta astoto daļu, izsniedzot uzturēšanās atļauju ārzemniekam, kurš ir šā panta devītajā daļā minētajā sarakstā iekļautas valsts pilsonis, amatpersona pārbauda pieejamo informāciju par to, vai ārzemnieka ieceļošana neradīs draudus valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai un drošībai. Saskaņā ar Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumu Nr.554 „Noteikumi par valstīm, kuru pilsoņiem, izsniedzot vīzu vai uzturēšanās atļauju, veic papildu pārbaudi" 2.punktu un pielikuma 15.punktu, izsniedzot vīzu vai uzturēšanās atļauju, Krievijas pilsoņiem veic papildu pārbaudi. Ministru kabineta 2008.gada 26.maija noteikumu Nr.365 „Kārtība, kādā veic pieejamās informācijas pārbaudi, izskatot ārzemnieka vīzas vai uzturēšanās atļaujas pieprasījuma dokumentus" 11.[1]1.apakšpunkts paredz, ja saņemts termiņuzturēšanās atļaujas pieprasījums saskaņā ar Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 29.punktu, pārvalde, saņemot ārzemnieka uzturēšanās atļaujas pieprasījuma dokumentus, nekavējoties tos elektroniski nosūta Drošības policijai un Satversmes aizsardzības birojam, izdarot atzīmi, ka uzturēšanās atļauja pieprasīta Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 29.punktā noteiktajā kārtībā.

Tātad tiesību normās ir noteikts Pārvaldes pienākums veikt papildu pārbaudi Krievijas valsts pilsoņiem, ja tie ir pieprasījuši uzturēšanās atļauju Latvijā un Pārvalde šo pienākumu nevar nepildīt. Šajā gadījumā Pārvalde, nosūtot pieteicēju pieprasījumu saņemt termiņuzturēšanās atļauju, ir pildījusi likumā noteikto pienākumu, kas tai bija jādara.

Lietas materiālos atrodas Valsts drošības dienesta 2022.gada 29.augusta elektroniskā pasta vēstule, kurā norādīts, ka pieteicēja lietas izskatīšanas termiņu nepieciešams pagarināt uz četriem mēnešiem (*lietas 2.sējuma 22.lapa*). Līdz ar to lēmums pagarināt pieteicēju lietu izskatīšanas termiņu nav patvaļīgs. Savukārt apstākļos, kad iesniegumu izskatīšanai ir nepieciešams ilgāks laiks, pieteicējiem nav tiesību pieprasīt iesniegumu izskatīšanu sev vēlamajā termiņā, proti, tieši viena mēneša laikā. Kā pamatoti norāda pārvalde, pieteicējiem nevarēja rasties tiesiskā paļāvība, ka viņu iesniegumi tiks izskatīti, kamēr nebūs stājies spēkā jaunais regulējums.

[11] Pieteicēji uzturēšanās atļaujas ir lūguši saskaņā ar Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 29.punktu, kas dod tiesības ārzemniekam uzturēties Latvijā, pamatojoties uz veiktajiem ieguldījumiem. Šobrīd pieteicējiem uz šī tiesiskā pamata vairs nepiemīt tiesības uzturēties Latvijā. Savukārt pieteicēju argumenti būtībā ir vērsti uz to, ka viņiem būtu jāizsniedz uzturēšanās atļauja uz humāniem apsvērumiem nepilngadīgā bērna interesēs. Uzturēšanās atļauju uz humāniem apsvērumiem ir tiesīgs izsniegt Iekšlietu ministrs saskaņā ar Imigrācijas likuma 23.panta trešās daļas 3.punktu. Pārvaldei šādas kompetences nav.

Nenoliedzami iestāde un tiesa var atkāpties no tiesību normā noteiktās kārtības, bet tas ir iespējams un pamatoti tikai izņēmuma gadījumos, kad situācija ir netipiska, tāda, kuru likumdevējs nav paredzējis. Tiesa nesaskata, ka pieteicēju situācija būtu netipiska un būtu pamats atkāpties no tiesību normā noteiktās kārtības.

Pieteicēji ir Krievijas pilsoņi. Latvijas Saeima Krieviju ir atzinusi par terorismu atbalstošu valsti. Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, likumdevējs ir pieņēmis tiesisko regulējumu, kas ierobežo terorismu atbalstošas valsts pilsoņiem tiesības uzturēties Latvijā. Tā ir tiesībpolitiska izšķiršanās, kuru tiesa nevar ietekmēt, ievērojot Satversmē iedibināto valsts varas dalīšanas principu.

[12] Rezumējot iepriekš norādīto, tiesa atzīst, ka Lēmumi ir tiesiski administratīvie akti. Lietā nepastāv priekšnoteikumi pieteicējiem labvēlīgu administratīvo aktu izdošanai. Tāpēc pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma Administratīvā procesa likuma 251.panta sesto daļu, 290.pantu un 291.panta pirmo daļu, tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ (*/pers. A/*), /pers. B/ (*/pers. B/*), /pers. C/ (*/pers. C/*) un /pers. D/ (*/pers. D/*) pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējiem tiktu piešķirta termiņuzturēšanās atļauja Latvijas Republikā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese K. Kalvāne